

- Bogumił Szmulik (red.)
Andrzej Pogłódek (red.)

PRAWO KONSTYTUCYJNE PORÓWNAWCZE

- a)
- b)
- c)

TESTY BECKA

Prawo konstytucyjne porównawcze

W sprzedaży:

P. Sarnecki

PRAWO KONSTITUCYJNE RP, wyd. 8

Podręczniki Prawnicze

B. Szmulik

**SKARGA KONSTITUCYJNA. POLSKI MODEL NA TLE
PORÓWNAWCZYM**

Monografie Prawnicze

A. Szmyt (red.)

**LEKSYKON PRAWA KONSTITUCYJNEGO
100 PODSTAWOWYCH POJĘĆ**

Encyklopedie i Leksykony

B. Banaszak

PRAWO KONSTITUCYJNE, wyd. 5

Studia Prawnicze

B. Szmulik (red.)

USTROJE KONSTITUCYJNE PAŃSTW WSPÓŁCZESNYCH

Testy Becka

www.ksiegarnia.beck.pl

PRAWO KONSTYTUCYJNE PORÓWNAWCZE

Redaktor:

prof. Bogumił Szmulik

*Profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
i Społecznej Akademii Nauk w Warszawie*

dr Andrzej Pogłódek

*Pracownik Katedry Prawa Konstytucyjnego Porównawczego
i Współczesnych Systemów Politycznych Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie*

Autorzy:

**Owidiusz Mazurkiewicz, Andrzej Pogłódek,
Bogusław Przywora, Bartłomiej Starzec,
Bogumił Szmulik, Małgorzata Witek, Piotr Zientarski**

Wydawnictwo C.H.BECK
Warszawa 2015

Wydawca: Joanna Ablewicz

Korekta: Kinga Janas

Projekt okładki: Robert Rogiński

© Wydawnictwo C.H.Beck 2015

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: DTPArt
Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

ISBN 978-83-255-6913-6

ISBN e-book 978-83-255-6914-3

Spis treści

Wprowadzenie	IX
Wykaz skrótów	XI
Rozdział I. Nauka prawa konstytucyjnego porównawczego	I
1. Test	8
2. Odpowiedzi do testu	12
Rozdział II. Systemy prawne współczesnego świata	13
1. Uwagi wstępne	13
2. Rodzina prawa romańsko-germańskiego	14
3. Anglosaska rodzina prawna	15
4. Muzułmański system prawny	17
5. Prawo tradycyjne	18
6. Prawo hinduskie	19
7. Prawo chińskie	19
8. Prawo japońskie	19
9. Rodzina prawa socjalistycznego	20
10. Test	20
11. Odpowiedzi do testu	27
Rozdział III. Podstawy nauki konstytucji	28
1. Uwagi wstępne	28
2. Podział konstytucji	29
3. Funkcje konstytucji	32
4. Zmiana konstytucji	33
5. Test	35
6. Odpowiedzi do testu	48
Rozdział IV. Zasady konstytucyjne	49
1. Test	53
2. Odpowiedzi do testu	63
Rozdział V. Formy państwa. Modele ustrojowe	64
1. Typy i formy państwa	64
2. Rodzaje systemów politycznych	66
3. Porównawcza typologia demokracji	69
4. Parlamentarna forma rządów	71
5. System prezydencki	72

Spis treści

6. System rządów zgromadzenia	73
7. Test	74
8. Odpowiedzi do testu	85
Rozdział VI. Zasady prawa wyborczego i systemy wyborcze	86
1. Uwagi wstępne	86
2. Funkcje prawa wyborczego	87
3. Zasady prawa wyborczego	87
4. Deformacje wyborcze	90
5. Systemy wyborcze	91
6. Przeprowadzanie wyborów i nadzór	93
7. Test	94
8. Odpowiedzi do testu	109
Rozdział VII. Partie i systemy partyjne	110
1. Uwagi wstępne	110
2. Rodzaje partii	111
3. Funkcje partii	112
4. Regulacja partii politycznych	113
5. Tworzenie partii politycznych	113
6. Opozycja	114
7. Lobbying	114
8. System partyjny	115
9. Test	116
10. Odpowiedzi do testu	124
Rozdział VIII. Instytucje demokracji bezpośredniej	125
1. Uwagi wstępne	125
2. Referendum	126
3. Inicjatywa ludowa	128
4. Zgromadzenie ludowe	129
5. Konsultacja ludowa	129
6. Weto	130
7. Plebiscyt	130
8. Budżet partycypacyjny	131
9. Odwołanie	131
10. Test	132
11. Odpowiedzi do testu	140
Rozdział IX. Parlament	141
1. Uwagi wstępne	141
2. Struktura parlamentu	142
3. Kadencja parlamentu	143
4. Funkcje parlamentu	144

5. Parlamentarzysta	145
5.1. Mandat	146
5.2. Immunitet	147
5.3. Zasada niepołączalności	147
5.4. Prawa i obowiązki	148
6. Regulamin	148
7. Tryb prac	149
8. Struktura wewnętrzna	149
9. Test	151
10. Odpowiedzi do testu	166
Rozdział X. Głowa państwa	167
1. Uwagi wstępne	167
2. Głowa państwa w systemie parlamentarno-gabinetowym	169
2.1. Prezydent Republiki Włoskiej	171
2.2. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej	172
2.3. Królestwo Hiszpanii	174
3. Głowa państwa w systemie prezydenckim i półprezydenckim	175
3.1. Prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki	175
3.2. Prezydent Republiki Francuskiej	177
4. Uwagi końcowe	178
5. Test	178
6. Odpowiedzi do testu	192
Rozdział XI. Rząd	193
1. Koncepcja rządu. Wyższy organ władzy wykonawczej	193
2. Skład i struktura rządu	195
3. Sposoby i fazy tworzenia rządu	196
4. Odpowiedzialność rządu i ministrów	198
5. Test	202
6. Odpowiedzi do testu	212
Rozdział XII. Sądownictwo ze szczególnym uwzględnieniem sądownictwa konstytucyjnego	213
1. Uwagi wstępne	214
2. Zasady organizacji i funkcjonowania władzy sądowniczej	214
3. Organizacja sądownictwa konstytucyjnego	220
4. Rys sądownictwa konstytucyjnego i skargi konstytucyjnej	222
5. Pozycja ustrojowa sądów konstytucyjnych	225
6. Rodzaje kontroli konstytucyjności prawa	228
7. Cechy charakterystyczne skargi konstytucyjnej	229
8. Test	233
9. Odpowiedzi do testu	248

Wprowadzenie

Wykład Prawa Konstytucyjnego Porównawczego powinien zająć w programie studiów prawnych ważne miejsce. Stanowi ono jedną z najstarszych dziedzin prawa znanych ludzkości. Początków tej dyscypliny prawniczej można szukać już w starożytnej Grecji. Dążenie bowiem do poznania zasad jakimi rządzą się sąsiednie ludy, ich instytucji polityczno-ustrojowych dość szybko zaczęło przyciągać ludzką uwagę. W przypadku naszego państwa tradycje prawa konstytucyjnego porównawczego także sięgają daleko swoimi korzeniami. Świadectwem tego są liczne przekazy czynione przez podróżników czy posłów do obcych państw o ich ustrojach i porównywanie ich z urządzeniem politycznym Polski.

Pod koniec XIX w. została wydana pierwsza polska praca poświęcona syntetycznemu opisowi obcych państw (*A. Okolski, Ustrój państw europejskich i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Warszawa 1888*). Prawo konstytucyjne porównawcze rozwijało się także przez cały wiek dwudziesty nie bacząc na różne porządki ustrojowe w tym czasie, stopniowo torując sobie drogę, jako samodzielny przedmiot uniwersytecki. Obecnie na kilku uniwersytetach istnieją odrębne katedry lub zakłady, które w szczególności zajmować się mają rozwijaniem nauki i dydaktyki w tym zakresie (UJ, UKSW i UŁ). Stąd przedmiot ten powinien dziś być integralnym elementem edukacji młodego polskiego prawnika. Jego braku w programie studiów nie można uzasadniać – tak dziś modną tendencją – do ograniczania liczby godzin i nacisku na źle pojmowaną praktyczność studiów prawnych. Prawnik bowiem, pozbawiony takich przedmiotów będzie tylko wąskim profesjonalistą, nie będzie jednak zdolny do wpływania na kształt instytucji prawnych, wytyczania ich nowych kierunków odpowiadających duchowi czasów. Wykład taki stanowi także idealne wprowadzenie do obecnych na polskich wydziałach prawa, przedmiotów specjalizacyjnych poświęconych porównawczemu prawu konstytucyjnemu. W tym zakresie student ma okazję zapoznać się z możliwością różnorodnego (i równie uprawnionego) spojrzenia na taki sam problem ustrojowy. Waga przedmiotów poświęconych obcemu prawu konstytucyjnemu, zarówno mającemu wymiar bardziej teoretyczno-instytucjonalny prawa konstytucyjnego porównawczego, jak też będących szczegółową analizą obcych porządków konstytucyjnych, ustrojów konstytucyjnych państw współczesnych jest tym ważniejsza, że szczegółowe rozwiązania prawne ulegają współcześnie dość częstym zmianom, nie zmienia się jednak – a przynajmniej nie równie często – doktrynalna czy teoretyczna podbudowa tychże instytucji. Stąd właśnie dobra znajomość doktryn prawa konstytucyjnego porównawczego, pozwala prawnikowi być również przygotowanym do udziału w reformowaniu instytucji konstytucyjnych – w przypadku kiedy rozwój życia państwowego niesie taką konieczność.